Utbildningsvetenskaplig kärna för ämneslärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, II

Core of Educational Science for Teachers Working in Secondary School, II

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: 117940
Version: 2.2
Fastställd av: Utbildningsutskottet 2014-01-22
Gäller från: HT 2013

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G2F), Specialpedagogik (G2F)
Utbildningsområde: Undervisning 52%, Verksamhetsförlagd utbildning 48%
Ämnesgrupp: Pedagogik
Förkunskapskrav: Godkänt resultat i termin 1 samt godkänt resultat på all VFU inom ramen för Ämneslärarutbildning med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, 270 hp
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp
Delkursen har som bas internationella konventioner och deklarationer om mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. I delkursen diskuteras utifrån aktuell forskning de utmaningar och möjligheter som globalisering innebär i förhållande till samhällets och demokratins värdegrund. Delkursen belyser vidare grundläggande värderingar gällande demokrati, etik, jämlikhet och jämställdhet, vilka berör såväl relationer mellan människor som människors förhållande till det omgivande samhället och miljön. I anslutning till detta problematiseras de maktfaktorer som påverkar individen på ett globalt, lokalt och individuellt plan. Vidare diskuteras den ökande mångfald som kännetecknar barns och elevers bakgrund och hur etnicitet, klass och kön präglar lärande och livsvillkor. En central utgångspunkt är att språket/språksociologiska villkor är av stor betydelse för möjlighet till inkludering. I detta sammanhang diskuteras också digitala mediers roll i samhället. Ännu ett fokus är sexuell identitet samt sex- och samlevnadsundervisning. Inom delkursens ramar erbjuds studenten också möjlighet att utforska estetiska uttrycksformer som vägar till kunskap ur såväl teoretiska som konkreta perspektiv. I slutet av delkursens ingår ett projektarbete där studenterna gruppvis ges möjlighet att tillämpa de kunskaper som tillgodogörs under delkursen. Detta ska ses som en förberedelse inför kommande examensarbeten. Under den verksamhetsförlagda utbildningen prövas studentens yrkesetiska kompetens samt förmåga att planera, genomföra, dokumentera, bedöma och utvärdera verksamhet samt samverka med kollegor och föräldrar. Samarbetet med Bibliotek och läranderesurser kring informationssökning fortsätter enligt Boråsmodellen och i denna kurs ligger fokus på sökning och värdering av vetenskapliga artiklar. Som en sammanfattning av kursen diskuteras lärarens samhällsuppdrag. Visst innehåll från den första terminen i utbildningen återkommer men nu ur ett makroperspektiv. Några övergripande fenomen av särskild vikt får därigenom ny belysning, såsom centrala teorier gällande utbildning och fostran i relation till demokratins villkor och samhällets värdegrund.

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp
Delkursen belyser, i ett historiskt, samhälleligt och etiskt perspektiv, grundläggande specialpedagogiska frågeställningar liksom specialpedagogikens roll i förskolan och skolan. I delkursen diskuteras och analyseras den specialpedagogiska vardagspraktikens konsekvenser på individ-, grupp- och organisationsnivå. I dessa sammanhang lyfts problematiken kring hur elevers olikhet – framförallt när barn har en funktionsnedsättning – kan hanteras på ett pedagogiskt sätt i barngruppen respektive i klassrummet. Särskild hänsyn tas till barn som befinner sig i sociala och emotionella svårigheter. Åtgärdsprogram och olika samarbetsformer med kommunala och statliga myndigheter belyses.

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5 hp
Delkursen behandlar yrkesrollen i ett F-9 perspektiv utifrån ett struktur- och aktörsperspektiv med fokus på ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering. Centrala frågor som belyses och kritiskt granskas är lärares samarbete kring skolors och förskolors arbetsformer, olika synsätt/ideologier kring detta, hur det systematiska kvalitets- och uppföljningsarbetet

hanteras. I anslutning till detta genomför studenterna en enkätundersökning. Dessutom behandlas frågor som berör konflikthantering på olika nivåer i verksamheten. Frågor som behandlas berör det direkta samspelet med barn och elever, som exempelvis hur kommunikationsvägar genereras och hur attityder bildas. Konflikthanteringsmetoder studeras i förhållande till konkreta fall från skola, förskola där såväl barn, elever, som vuxna är inblandade. Mobbning, trakassering och annan kränkande behandling lyfts liksom metoder för att motverka dessa fenomen. I delkursen behandlas styrnings- och ledarskapsbegreppet i relation till lärares samarbete kring utvecklingsarbete och olika aspekter på lärarrollen i och utanför klassrummet. Ett uttryck för detta är inslag av gestaltningsövningar med fokus på föräldrasamverkan, samt att studenterna i denna delkurs får utforma en handlingsplan som rör diskrimineringsfrågor.

Mål

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra och problematisera betydelsen av ekologiska, ekonomiska och sociala aspekter av hållbar utveckling och relatera dessa till den kommande yrkesrollen
- problematisera demokratins villkor med särskilt fokus på hållbar utveckling såväl nationellt som internationellt
- exemplifiera och problematisera vad begreppen demokrati och hållbar utveckling konkret kan handla om i skola
- visa förmåga att kommunicera och reflektera kring frågor som rör identitet, språksociologiska fenomen, skolresultat och segregation med utgångspunkt i teorier om klass, kön och etnicitet
- visa kunskap om hur sex- och samlevnadsundervisning, där hänsyn tas till olika sexuella identiteter, kan genomföras i grundskolans åk 7-9
- redogöra för språkinlärning, språkutveckling och språkanvändning i svenska som andraspråk
- diskutera och analysera digitala mediers roll i samhället
- genomföra ett projektarbete med utgångspunkt i valda delar av delkursens innehåll och där hänsyn tas till forskningsetiska principer utifrån ett vetenskapligt och självständigt förhållningssätt
- söka, lokalisera och kritiskt värdera vetenskapliga artiklar med relevans för det valda området
- formulera mål, planera, genomföra, dokumentera, bedöma och utvärdera verksamhet i grundskolans åk 7-9 utifrån ett inkluderande perspektiv och en yrkesetisk medvetenhet
- aktivt söka samverkan med kollegor under verksamhetsförlagd utbildning
- redogöra för och problematisera olika teorier om estetiska lärprocesser
- planera, genomföra och motivera en gestaltning där några i delkursen centrala begrepp belyses och problematiseras med hjälp av ett flertal estetiska uttryck
- analysera och kritiskt granska ämneslärarens samhällsuppdrag
- kommunicera kursinnehållet med elever och yrkesverksamma

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp
Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för pedagogiska konsekvenser i arbete med elever med funktionsnedsättningar och/eller socioemotionella svårigheter
- beskriva skolans, kommunens och statens olika insatser för elever i behov av särskilt stöd
- analysera och motivera olika sätt att anpassa innehåll och arbetsmetoder med hänsyn till heterogeniteten i elevgruppen
- ge exempel på hur specialpedagogiska kunskaper kan bidra till ett inkluderande arbetssätt
- redogöra för hur ett åtgärdsprogram kan motiveras, upprättas och användas
- redogöra för hur specialpedagogisk verksamhet kan motiveras utifrån ett etiskt perspektiv

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5 hp

- redovisa och problematisera metoder för kvalitetssäkring
- definiera och diskutera begreppen uppföljning, utvärdering, dokumentation och utveckling
- belysa och reflektera kring hur ledning och styrning påverkar ämneslärares villkor och handlingar och hur dessa kan uttryckas i olika skolkulturer
- konkretisera och analysera ledarskap i pedagogisk verksamhet
- redogöra för och jämföra teorier kring, och tillämpning av, konflikthantering på individ-, grupp- och organisationsnivå med särskilt fokus på skolan som verksamhet
- beskriva och förklara begreppen diskriminering, trakassering och annan kränkande behandling såsom mobbning, samt redogöra för och värdera olika metoder för att motverka dessa fenomen
- redogöra för etiska, juridiska och praktiska aspekter kring föräldrasamverkan
- konstruera, genomföra och analysera en enkät

Undervisningsformer

Föreläsningar, seminarier, workshops, studiegruppsarbete samt verksamhetsförlagd utbildning.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp
Enskild skriftlig tentamen, enskilda och gruppvisa inlämningsuppgifter/redovisningar, workshops, gruppbaserad gestaltning, närvaro på och omdöme från verksamhetsförlagd utildning samt genom att ett projektarbete i grupp avrapporteras genom framläggande och försvar av undersökningen samt opponering på kurskamraters undersökning.

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp
Skriftliga uppgifter som redovisas såväl i grupp som individuellt.

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikthantering, 7,5 hp
Individuella och gruppvisa skriftliga inlämningar/redovisningar, seminarier samt gruppvis gestaltning.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före varje delkursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte och vid respektive delkursslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. I delkurs 1 genomförs en muntlig mittkursvärdering. Utvärdering sker kontinuerligt muntligt under kursens gång. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport.

Övrigt

Kursen ingår i Ämneslärarutbildning med inriktning mot grundskolans årskurs 7-9, 270 hp.

I delkurs 1 ingår 2 veckors VFU.

Bilaga: Litteraturlista för Utbildningsvetenskaplig kärna för ämneslärare med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9, II (117940)

Delkurs 1: Demokratins villkor, 16,5 hp

Benckert, Susanne, Håland, Pia & Wallin, Karin (2008). *Flerspråkighet i förskolan: ett referens och metodmaterial.* Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2075 (187 s)

Dahlstedt, Magnus & Olson, Maria (2013). *Utbildning, demokrati, medborgarskap.* Malmö: Gleerups (160 s)

Greppa språket: ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2573 (147 s)

Grizzle, Alton & Wilson, Carolyn (red.) (2011). *Medie- och informationskunnighet i skolan och lärarutbildningen: ramverk och undervisningspraktiker.* Paris: Unesco
Tillgänglig: http://tinyurl.com/bmmr8v6 (utdrag, ca 50 s)

Holm, Ann-Sofie (2005). "Vi killar har lite mer vid sidan om": maskuliniteter, feminiteter och studieresultat. *Didaktisk Tidsskrift,* 15 (1-2), s. 27-39 (13 s)

HomO (2003). *Tystnadens tyranni: om heterosexualiteten som norm och homofobi i skolan.* Stockholm: HomO (12 s)

Klerfelt, Anna & Qvarsell, Birgitta (red.) (2012). *Kultur, estetik och barns rätt i pedagogiken.* Malmö: Gleerups (221 s)

Modée, Johan (2011). Religion, tolerans och frihet. I Andersson, Dan-Erik & Modée, Johan (red.) *Mänskliga rättigheter och religion.* Malmö: Liber, s. 17-32 (16 s)

Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2013). *Inkludering och måluppfyllelse: att nå framgång med alla elever.* 2. uppl. Stockholm: Liber (utdrag, ca 100 s)

Røthing, Åse (2011). *Sex och samlevnad: perspektiv på undervisning.* Lund: Studentlitteratur (292 s)

Sahlström, Jenny (2006). *En utmaning för heteronormen: lärares kunskapsbehov och ansvar inom områdena sexuell läggning och homofobi.* Stockholm: Under ytan
Tillgänglig: http://www.ytan.se/?p=3325 (39 s)

Sandell, Klas, Öhman, Johan & Östman, Leif (2003). *Miljödidaktik: naturen, skolan och demokratin.* Lund: Studentlitteratur (214 s)

Svenska skolbarns hälsovanor 2009/10: grundrapport. (2011). Östersund: Statens folkhälsoinstitut
Tillgänglig: http://www.fhi.se/PageFiles/12995/R2011-27-Svenska-skolbarns-halsovanor-2009-2010-grundrapport.pdf (91 s)

Torr, Jane (2004). Talking about picture books: The influence of maternal education on four-year-old children's talk with mothers and pre-school teachers. *Journal of Early Childhood Literacy,* 4(2), ss. 181-210. (29 s)

Wernersson, Inga (2010). *Könsskillnader i skolprestationer: idéer om orsaker?* Stockholm: Fritzes
Tillgänglig: http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/91/37/08eec22b.pdf (70 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 100 s)

Litteratur för det sammanfattande projektarbetet
Doveborg, Elisabet & Pramling, Ingrid (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse.* 4. uppl. Stockholm: Liber (93 s)

Kullberg, Birgitta (2004). *Etnografi i klassrummet.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 16 s)

Lantz, Annika (2007). *Intervjumetodik.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, 90 s)

Løkken, Gunvor & Søbstad, Frode (2006). *Observasjon og intervju i barnehagen.* 3. utg. Oslo: Universitetsforl. (utdrag 50 s)

Stukat, Staffan (1991). *Grundkurs i statistik för lärare.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, 28 s)

Trost, Jan (2012). *Enkätboken.* 4. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 34 s)

Ytterligare litteratur tillkommer enligt lärarens anvisningar (ca 100 s)

Delkurs 2: Specialpedagogiska perspektiv, 6 hp

Allan, Julie (2012). The inclusion challenge. I Barow, Thomas & Östlund, Daniel (red.) (2012). *Bildning för alla!: en pedagogisk utmaning.* Kristianstad: Kristianstad University Press, ss. 109-120
Tillgänglig på Internet: http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-9173 (12 s)

Arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. (2013). Stockholm: Skolverket (71 s)

Barow, Thomas (red.) (2013). *Mångfald och differentiering: inkludering i praktisk tillämpning.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 150 s)

Gustafsson, Lars H. (2009). *Elevhälsa börjar i klassrummet.* Lund: Studentlitteratur (170 s)

Kinge, Emilie (2000). *Empati hos vuxna som möter barn med särskilda behov.* Lund: Studentlitteratur (131 s)

Orlenius, Kennert (2009). Nolltolerans drabbar de redan svaga. *Pedagogiska magasinet,* 12(3), ss. 6-11.
Tillgänglig: http://www.lararnasnyheter.se/sites/default/files/pdfarch/PM_07_03_99s06-11.pdf (5 s)

Paul, James, French, Peter & Cranston-Gingras, Ann (2001). Ethics and Special Education. *Focus on Exceptional Children,* 34(1), ss. 1-16 (16 s)

Persson, Bengt (2013). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap.* 3. uppl. Stockholm: Liber (184 s)

Salamancadeklarationen och Salamanca +10. (2006). [Stockholm]: Svenska Unescorådet. Tillgänglig: http://web.archive.org/web/20070629185651/http://www.unesco-sweden.org/informationsmaterial/pdf/Salamanca%2007.pdf (62 s)

Wahlström, Gunilla O. (2011). *Kirre: en bok om att möta, vårda och fostra trasiga barn.* [Ny utg.] Stockholm: Liber (280 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärarens anvisningar (ca 50 s)

Delkurs 3: Ledarskap, utvecklingsarbete och konflikt-

hantering, 7,5 hp

Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. (2012). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: http://www.skolverket.se/publikationer?id=2798 (55 s)

Bartley, Kristina (2007). Skolans demokratiuppdrag förstärks: om rätten till skadestånd för kränkande behandling. I Zimmerman, Fredrik (red). *Perspektiv på demokrati: en vänbok till Hans Lindfors.* Borås: Högskolan i Borås, ss. 68-98. (Skrifter från Institutionen för pedagogik 2007:1) Tillgänglig: http://hdl.handle.net/2320/2831 (31 s)

Berg, Gunnar, Sundh, Frank & Wede, Christer (red.) (2012). *Lärare som ledare: i och utanför klassrummet.* Lund: Studentlitteratur (335 s)

Colnerud, Gunnel (2007). När lärare mobbar och kränker eller sårar. I Thors, Christina (red.) (2007). *Utstött: en bok om mobbning.* Stockholm: Lärarförbundets förlag, ss. 127-134. (8 s)

Friberg, Birgitta & Hakvoort, Ilse (red.) (2012). *Konflikthantering i professionellt lärarskap.* 2. uppl. Malmö: Gleerups (219 s)

Granström, Kjell (2007). Lärare som provoceras av elever. I Thors, Christina (red.) *Utstött en bok om mobbing.* Stockholm: Lärarförbundets förlag, ss. 135-144. (10 s)

Jensen, Mikael (2012). *Kommunikation i klassrummet.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, ca 100 s)

Lindgren, Lena (2006). *Utvärderingsmonstret: kvalitets- och resultatmätning i den offentliga sektorn.* Lund: Studentlitteratur (138 s)

Normell, Margareta (2004). *Pedagogens inre rum: om betydelsen av känslomässig mognad.* Lund: Studentlitteratur (132 s)

Orlenius, Kennert (2007). Nolltolerans drabbar de redan svaga. *Pedagogiska magasinet,* häfte 3, s.6-11. Tillgänglig: http://www.lararnasnyheter.se/sites/default/files/pdfarch/PM_07_03_99s06-11.pdf (6 s)

Orlenius, Kennert & Bigsten, Airi (2008). *Den värdefulla praktiken: yrkesetik i pedagogers vardag.* 2. uppl. Stockholm: Liber (157 s)

Persson, Bengt & Persson, Elisabeth (2013). *Inkludering och måluppfyllelse: att nå framgång med alla elever.* 2. uppl. Stockholm: Liber (utdrag, ca 100 s)

Stukat, Staffan (1991). *Grundkurs i statistik för lärare.* Lund: Studentlitteratur (utdrag, 28 s)

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola & skola.* 1. uppl. Stockholm: Liber (240 s)

Trost, Jan (2012). *Enkätboken.* 4. uppl. Lund: Studentlitteratur (utdrag, 34 s)